

LEDELSE AF FÆLLED-SKABELSE

BÆREDYGTIGE OG FÆLLED-SKABTE ØKOSYSTEMER AF VELFÆRD: TILBAGE TIL DET JORDISKE I BYUDVIKLING Gennem MÆRKBARE GÅTURE

Publiceret: 18. december 2019

Af Christa Breum Amhøj

ABSTRACT

Hvordan leder vi forholdet mellem vores byer, organisationer og borgere? Denne artikel argumenterer for, at der er behov for strategier, der kan muliggøre, at både borgere, fagprofessionelle, politikere og frivillige kommer endnu tættere på jorden, således at vi genopdager, at vi ikke har magt over jorden, men at vi må interagere med den, hvis vi vil skabe bæredygtig ledelse af vores byer. Der er med andre ord brug for *fælled*-skabelse, hvor vi sammen gøder og fremmer selve Livet ved at komme endnu tættere på jorden i al dens heterogenitet af støv, mudder, stemninger, planteliv, levet liv mm. Artiklen tager afsæt i et aktionslæringsprojekt med fem kommuner, hvis sigte er at afprøve det såkaldte Place Standard Tool, med henblik på at skabe lokale fællesskaber på konkrete steder. Vi tages med ud på gåture i byens rum og inviteres til at komme endnu længere ned på jorden, mærke og sans – ikke blot det aktuelle liv 'mellem husene', men alt det potentielle, der kan spire og gro, når borgere og fagprofessionelle sammen kreativt deltager i genopdagelsen og gentænkningen af stedet. Artiklen viser også hvordan processen skaber disorientering.

... ..

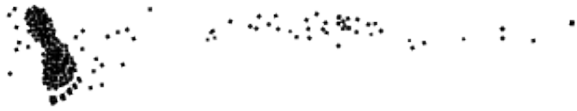
INDLEDNING

Der er mange strategier til at skabe sunde og bæredygtige byer. De dominerende tilgange handler om at styre byer og sundhed gennem planlægning og kontrol på distance. Denne artikel

argumenterer for, at der er behov for strategier og metoder, der kan muliggøre fælled-skabelse. Der er brug for at skabe sunde og bæredygtige byer ved at fremme relationer mellem mennesker, der kommer endnu tættere på jorden. Artiklen tager udgangspunkt i et aktionslæringsforløb med afsæt i tværfaglige grupper fra forskellige kommuner, der vil udvikle konkrete steder med borgerne og dermed skabe fælled-skab på tværs. Ambitionen med artiklen og med aktionslæringsprojektet er at vise, hvordan vores byrum kan blive mærkbart bedre ved, at vi i fællesskab fremmer og gror dem "indefra" det levede liv i vores byer. Kan vi ikke mærke livet i alt dets kompleksitet, kan vi heller ikke skabe relationer, der fremmer selve livet i vores byer.

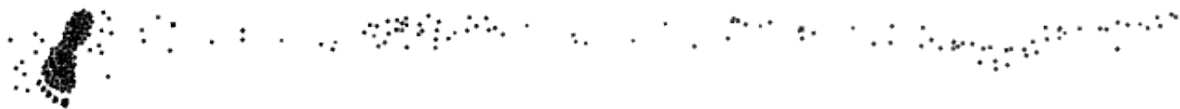
Eksperimenterende, fællesskabte og sanselige vandringer med den såkaldte Standard Place Model bliver en central metode til at gribe alt det potentielle liv, der endnu ikke er sat ord på og realiseret. Artiklen viser dog også, hvordan aktionslæringsprojektet, og dets fælled-skabende og sanselige metoder udfordrer produktionssystemets iver efter at levere serviceydelser til borgerne og at lede byen og dets borgere på distance. Artiklen viser, hvordan det på forskellige måder gør deltagerne disorienterede, når de forlader det velkendte produktionssystem (hvor borgere er forbruger) og begynder at åbne sig op for fælled-skabelse (hvor vi alle er kreative medborgere med jorden). Frem for at lande frembringelsessystemets nye muligheder i produktionssystemet – ender produktionssystemets mere velkendte strategier om kontrol, distance og mål ofte med at tage over. Til sidst reflekteres over, hvordan vi kan forhindre, at dis-orientering bliver til en re-orientering, der skaber mere kontrol og styring frem for at skabe og fremstille mere mærkbar værdi? Kollektiv omsorg for hinanden og for stedet synes at være en central del af svaret på at muliggøre fælled-skabelse.

Artiklen er bygget op omkring fire dele, der mere eller mindre kan læses uafhængigt af hinanden. Hver del bringer os tættere på jorden i al dens kompleksitet og rod og tættere på bevægelsen mellem at være dis-orienteret og at begynde at re-orientere sig. Her en oversigt:

Del 1: Sunde Byer, Sunde Borgere: Byudvikling må længere ned på jorden og mærke alle mikro-kvaliteterne.

Om at overskride koncepter som Smart Cities og Liveable Cities og om at komme tilbage til det jordiske, det mærkbare, det omsorgsfulde og det fælles, fordi det kan skabe selvorganiserende (økologiske) netværk.

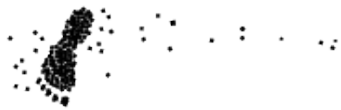
Del 2: Place Standard Model (PSM) som en model, der kan re-organisere byrum ved at overskride produktionssystemer og bringe os længere ned på jorden og derfra muliggøre fælled-skabelse

Et aktionslæringsprojekt med fem kommuner, der med tværgående teams og med borgere vil afprøve Place Standard Model (PSM). Et forsøg på at overskride produktionssystemet og et forsøg på at komme endnu længere ned på jorden til de mærkbare sociale og fysiske relationer mellem husene og med borgere, fagprofessionelle, naboer, kulturfolk mm.

Del 3: WHO's proces som en aktionslæringsproces, der kan omsætte PSM modellen gennem mærkbare vandringer, der kan reorganisere byens liv som et fælled-skab

Eksperimenterende vandring i lokalområder med henblik på at forbinde os med og at skabe det sociale, jordiske, støvede, mudrede og de dybe relationer mellem huse, mennesker, jord og teknologi.

Del 4: Fælled-skabelse: Imellem dis-orientering og re-orientering?

Hvorvidt og hvordan muliggør den eksperimenterende vandring med Place Standard Modellen, at vi kan overskride produktionssystemet og kommer længere ned på jorden og skabe sunde byer og borgere indefra de mærkbare netværk af liv?

LÆNGERE NED PÅ JORDEN, ØKOLOGISKE NETVÆRK OG KNOPSKYDNINGER AF NY VÆRDI

"FRA JORDEN ARVER VERDEN MATERIALITETEN, HETEROGENITETEN, KONSISTENSEN, STØVET, HUMUS, LAGENES, STRATAENES RÆKKEFØLGE, DEN OVERRASKENDE KOMPLEKSITET, KRAVET OM NÆRT TILSYN, NØDVENDIGHEDEN

AF OPMÆRKSOM OMSORG. ALT DET SOM IKKE KAN SES FRA SIRIUS. DET STIK MODSATTE AF ET JORDUNDERLAG, SOM ET UDVIKLINGS- ELLER *REAL ESTATE-PROJEKT* HAR BEMÆGTIGET SIG. JORDEN LADER SIG IKKE APPROPRIERE PÅ DEN MÅDE. VI TILHØRER DEN, DEN TILHØRER INGEN.” (LATOIR 2019:131).

Byer får en mere og mere central rolle i forhold til at fremme sundhed og velvære. Udfordringerne handler eksempelvis om at tage fat på samfundsøkonomiske uligheder blandt borgere, om manglen på social samhørighed, høj forekomst af ensomhed, stigende overvægt, social ulighed i sundhed, den fysiske inaktivitetspandemi og mange andre udfordringer. Byer har vigtige roller at spille for at løse disse problemer og for at levere bymiljøer, der fremmer sundhed og trivsel for byboerne.

Sunde byer handler således ikke blot om at minimere sygdomme og at gøre folk raske. Pointen er derimod at skabe byrum, der muliggør, at befolkningen har sunde levemåder og at de færdes vel i hvert eneste skridt de tager i byens rum. Når sundhed handler om at skabe betingelserne for sunde liv, flyttes fokus fra ”den syge krop” til byens mange og til tider modsatrettede netværk af liv og bevægelser. Disse netværk spænder fra at handle om byens bevægelser af logistik, transport og skrald til bevægelser af mere nære meningsskabende relationer, perceptioner og mikroskopiske følelser mellem menneskeliv, planteliv, dyreliv og byliv. Når man vil skabe ”sunde byer” handler det altså mere og mere om *skabelsen af liv*.

Sunde byer betyder en bevægelse fra en offentlig sektor, der skal levere en ydelse til (den syge) borger til en offentlig sektor, der på tværs af siloer, organisationer og roller skal skabe rum til mennesker, der sammen kan muliggøre, at de *færdes vel i hvert eneste skridt de tager*.

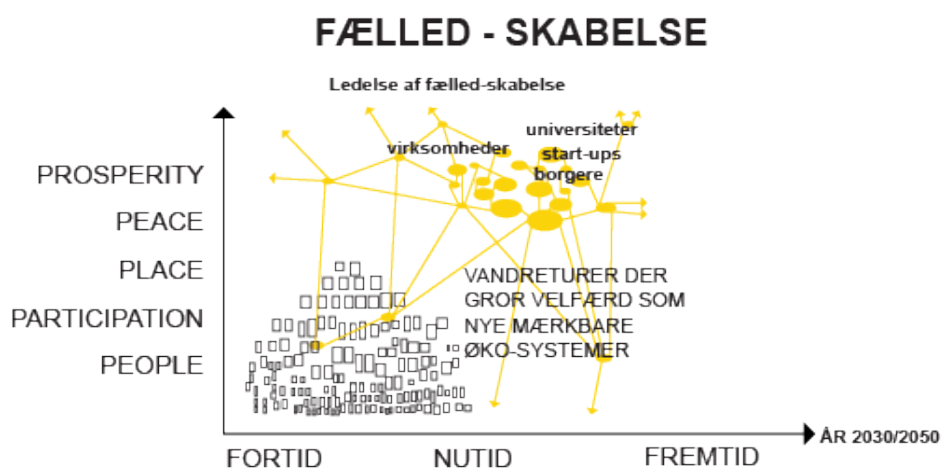
“SUNDE BYER BETYDER EN BEVÆGELSE FRA EN OFFENTLIG SEKTOR, DER SKAL LEVERE EN YDELSE TIL (DEN SYGE) BORGER TIL EN OFFENTLIG SEKTOR, DER PÅ TVÆRS AF SILOER, ORGANISATIONER OG ROLLER SKAL SKABE RUM TIL MENNESKER, DER SAMMEN KAN MULIGGØRE, AT DE FÆRDES VEL I HVERT ENESTE SKRIDT DE TAGER.”

år fokus flyttes fra at kurere sygdomme til at skabe betingelserne for borgere, der selv kan skabe og forbinde netværk, der fremmer selve livet, er det nødvendigt med et blik for byens mange forskellige lag af liv, genstande og forbindelseslinier.

Mange danske kommuner arbejder med dette – og bruger forskellige strategier for ledelse af byer. Nogle kommuner er mest optaget af strategier, der knytter sig til det, der ofte beskrives som "Smart Cities" (se eksempelvis Nam & Pardo 2011; Talari et al. 2017 for beskrivelse af begrebet). De arbejder med digitale og smarte løsninger for skrald, trafik, vandforsyning, fødevarer og transport. Andre kommuner er mere optaget af at aktivere strategier, der knytter sig til "Liveable Cities" (se eksempelvis Southworth; 2016 for beskrivelse af begrebet). De arbejder med, hvordan borgerne kan inddrages i lokalsamfundet og skabe nye og mere effektive velfærds løsninger.

... ..

I det følgende skal vi zoome ind på disse strategier, men også se deres blinde vinkler. Artiklen vil vise, hvordan der er brug for at arbejde med *fælled-skabelse* ved at komme tilbage til de jordiske, de stedsspecifikke, mærkbare, heterogene og komplekse netværk. Og den vil vise, hvordan et aktionslæringsprojekt med afsæt i WHO's procesmodel med fokus på fælles opgave (people), deltagelse (participation) og stedets kvaliteter (place) muliggøre re-orientering og gentænkning af værdiskabelse (prosperity). Men også hvordan det skaber dis-orientering og frustration.

FORSKELLIGE STRATEGISKE TILGANGE TIL LEDELSE AF URBANE NETVÆRK

Både Smart Cities og Liveable Cities er ledelsesstrategier, der handler om at skabe sunde, lærende og virksomme byer gennem netværksdannelse, men de forstår netværk på forskellige måder. Smart Cities er et begreb, der ofte har fokus på digitale netværk af mennesker, ting og steder. Liveable Cities er i højere grad et begreb, der har fokus på netværk og relationer forstået som sociale processer og fællesskaber, hvor netværk etableres, når der skabes rum til, at mennesker rækker ud til hinanden og forbindes om en opgave i byens rum. Andre gange flyder de to begreber sammen med fokus på, hvordan smart cities skaber liveable cities (se eksempelvis Staffans and Horelli 2014).

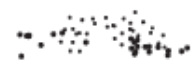
Begge måder at arbejde med byudvikling på stiller krav om, at kommunerne begynder at arbejde tværfagligt og på tværs af grænser og gerne med eksterne partnere. Når der arbejdes tværfagligt og gennem partnerskaber giver det en mulighed for at inddrage alle de aktører og ressourcer, der kan bidrage til at løse den specifikke opgave, sag eller sted. Tværfaglighed muliggør med andre ord ambitionen om at skabe sunde byer gennem mobilisering af aktører i et netværk, hvad enten disse aktører er mennesker eller digitale aktører eller objekter som eksempelvis skraldespande. Der er dog forskel på, hvordan de to forståelser af byudvikling og tværfaglighed muliggør ledelse af sundhed og bæredygtighed og værdi.

Smart Cities tager udgangspunkt i, at vi kan lede byer og byområder på distance. Her forstås borgerne i højere grad som aktører, der på distance kan "nudges" til at handle på nye og mere sunde måder. Eksempelvis kan borgeren med en digital løsning blive mindet om, hvornår der skal afleveres og tømmes skrald og det kan frigøre arbejdskraft på andre fagområder. På den måde udfordrer smart cities ikke den fagprofessionelle, han eller hun kan blive i sin formelle rolle (på Rådhuset) og leder byens rum på distance. Det handler om at regulere borgrens adfærd på distance. Hvis der er brug for nye kompetencer, er det ofte af teknisk karakter. Det betyder også, at det tværfaglige samarbejde for så vidt kan "nøjes" med at handle om at dele viden på tværs: Hvad skal placeres hvor i byens rum for at optimere sunde miljøer, hvordan registrere, hvem der har ansvar for kontrol af områder mm.

Liveable Cities er derimod et begreb, der i højere grad tager afsæt i, at ledelse af byens liv og netværk og som stiller krav om nærhed og omsorg mellem mennesker og for det lokale sted. Her er det medlemmerne af den lokale forening, der muliggør nye aktiviteter i og med byrum. Det kan eksempelvis være fællesskabelse af ny klimavenlig produktion eller fællesspisning. Med dette afsæt

er borgeren ikke blot en forbruger af byens infrastruktur og sociale netværk. Borgeren er en medskabende aktør, der bruger sin viden om byens natur, stier og mødesteder til at skabe ny værdi.

Liveable Cities er således en ambition, der ikke kun har betydning for borgerens rolle. Det ansporer offentlige organisationer til at arbejde tværfagligt og det ansporer den fagprofessionelle til at gå på kanten af sin formelle rolle og til at se og skabe de sociale relationer, der endnu ikke er sat ord på. Den tværfaglige opgave handler således ikke blot om – på tværs af siloer – at skabe og levere en sundhedsydelse til borgeren. Det handler derimod om at skabe rum til at lokale foreninger kan muliggøres og dermed skabe lokal værdi for borgeren.

FÆLLED-SKABELSE: VI MÅ ENDNU LÆNGERE NED PÅ JORDEN!

I disse år vokser der imidlertid også en underskov af nye perspektiver, der udspringer som svar på klimakrisen og på de sociale katastrofer, vi står overfor. Disse perspektiver mødes ofte omkring begrebet "the commons" (for eksempler se Stavrides et al 2016, Bresnihan & Byrne 2015), som kan omsættes til fælled-skabelse. Flere af disse perspektiver peger på, at vi befinder os i den antropocæne periode, hvor mennesket har trampet rundt på kloden og efterhånden har været med til at skabe forurening og globale temperaturforandringer. Det betyder, at vi befinder os i en geologisk periode, hvor det ikke længere er naturvidenskaben, der er eneherkende. Det er derimod en (meget kort) periode, hvor mennesket hersker og ender med at udrydde sig selv. Pointen er, at vi har et overforbrug af jordens samlede ressourcer og at naturen nu slår tilbage. Derfor må vi gentænke, hvad vores pulje af ressourcer overhovedet er (Andersen 2014). Disse filosofiske og politiske diskussioner om menneskets forhold til jorden begynder også at have en afsmittende effekt på menneskets rolle på jorden, lokalpolitik og byudvikling. Fra at styre byer gennem smart city strategier, der optimerer vækst og effektivitet, begynder vi langsomt at se strategier til at fremme lokale initiativer, der udspringer af lokale og stedsspecifikke kvaliteter. Således handler disse studier ofte om at bruge stedet som afsæt for transformation af vores byer (se eksempelvis Radywyl & Biggs 2013; Kuymulu 2013).

Det er med andre ord et perspektiv, der kalder på radikal innovation. I stedet for at skabe mere af den samme værdi, argumenterer disse studier for, at vi i højere grad må gentænke, hvad værdi

overhovedet er for en størrelse. Det betyder, at det ikke længere er tilstrækkeligt at skabe værdi – gennem globalisering, smarte teknologier, optimering af vejsystemer, transport og sociale fællesskaber. Vi må derimod muliggøre *fælled*-skabelse, som understreger, at vi må skabe værdi ved at interagere med lokale steder og de jordiske kvaliteter.

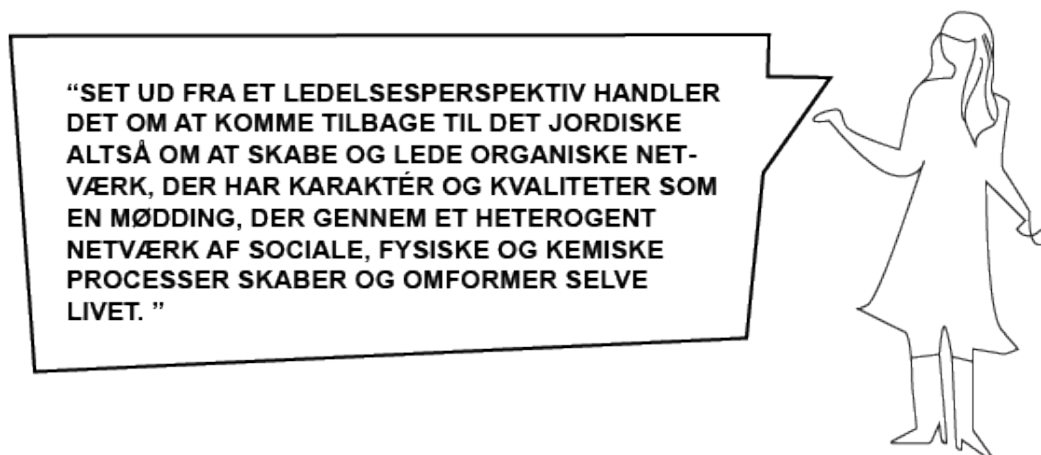
ET LEVENDE NETVÆRK – EN MØDDING, DER FORBINDER KVALITETER OG SKABER LIV

En central pointe hos den franske og toneangivende sociolog Bruno Latour, der har skrevet bogen "Ned på jorden – Hvordan orienterer vi os politisk" (Latour 2018), er, at Jorden (og vores byer) ikke er en ubevægelig og statisk kulisse, vi som mennesker bevæger os rundt på. Det er en levende aktør i bevægelse, der har betydning for os og for de samfund vi skaber. Jorden er ikke et passivt objekt for os mennesker, men et medskabende og uforudsigeligt handlende netværk. Latours pointe er, at vi (igen) skal begynde at bruge og at oparbejde teknikker og metoder, der gør, at vi kan lytte til og respondere på jorden – i al sin kompleksitet - som en med-skabende kraft. *At være jordisk* – frem for at besidde en formel rolle i et hierarki – betyder med andre ord at have visheden om, at vi som mennesker er i bevægelse sammen med jorden.

KORT SAGT ER LATOURS POINTE, AT VI VED AT KOMME TILBAGE TIL DET JORDISKE KAN BEVÆGE OS FRA PRODUKTIONSSYSTEMET TIL FREMSTILLINGSSYSTEMET, DER HAR FOKUS PÅ SKABELSEN AF SELVE LIVET. SAT PÅ SPIDSEN ER HANS POINTE DEN, AT VI MÅ BEVÆGE OS FRA GLOBALISERINGENS FOKUS PÅ VÆKST OG UDVIKLING OG I STEDET KATALYSERE ET KREATIVT MEDBORGERSKAB AF PLANETEN JORDEN, HVOR FOKUS ER PÅ FÆLLED-SKABELSE AF VÆRDI.

Et billede på hvordan vi skal forstå vores forhold til jorden, som andet end en flad og statisk kulisse, der skaber lineære linier, der flytter os fra et punkt til et andet, er *møddingen* (Latour 2018, Harraway 2016). Når vi smider såkaldt affald på møddingen, så skaber vi - sammen med jorden - nyt liv (Latour 2018). Møddingen er med andre ord et billede på et organisk og heterogent netværk af mennesker, ressourcer og kvaliteter, der aktivt virker ind på hinanden og skaber ny værdi. Den er samtidig et

billede på, at dét vi ser som affald, afvigelser og mangler i produktionssystemet kan skabe værdi. Det er denne form for heterogene, komplekse og økologiske netværk, vi skal og må begynde at blive lydhøre overfor, hvis vi vil skabe nye samfundsstrukturer og nye bæredygtige byer, hvor borgere færdes vel. Set ud fra et ledelsesperspektiv handler det om at komme tilbage til det jordiske altså om at skabe og lede organiske netværk, der har karakter og kvaliteter som en mødding, der gennem et heterogent netværk af sociale, fysiske og kemiske processer skaber og omformer selve livet.

Med afsæt i Latours påstand om, at vi må længere ned på jorden, bliver

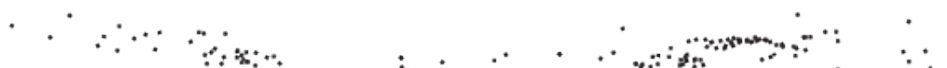
LEDELSE TIL ET SPØRGSMÅL OM AT SKABE, INTENSIVERE OG MULTIPLICERE LIVET VED AT INTERAGERE, RESPONDERE, PERCIPERE OG LYTTE EFTER ALLE DE RODNET AF SOCIALT OG FYSISK LIV, DER HAR VÆRDI,

men som vi måske endnu ikke har fået øje på, fordi vi ser det fra produktionssystemets på forhånd givne forestillinger om, hvad værdi og velvære er.

Eksempler på denne form bevidst fælled-skabelse kan være et økosystem af byhaver, fællesskabende vandreturer, fællesspisning, insekthoteller mm. Det er aktiviteter, der på forskellige måder tager ansvaret for jorden tilbage til borgeren og de lokale fællesskaber. Og det er eksempler på aktiviteter, der udspringer af stedets heterogene kvaliteter (planteliv, menneskeliv, bygninger, partnerskaber, stemninger mm). Samtidig er det en økologi af fælled-skabende aktiviteter og begivenheder, der har flere bundlinjer; de skaber velvære og mental sundhed for den enkelte deltager og for fællesskabet, der er måske tale om en form for selvforsyning, de fremmer variationer af naturvegetation, skaber

bevidsthed om miljøet og de tiltrækker og forbinder grupper på tværs af geografi og skaber dermed også værdi for byen.

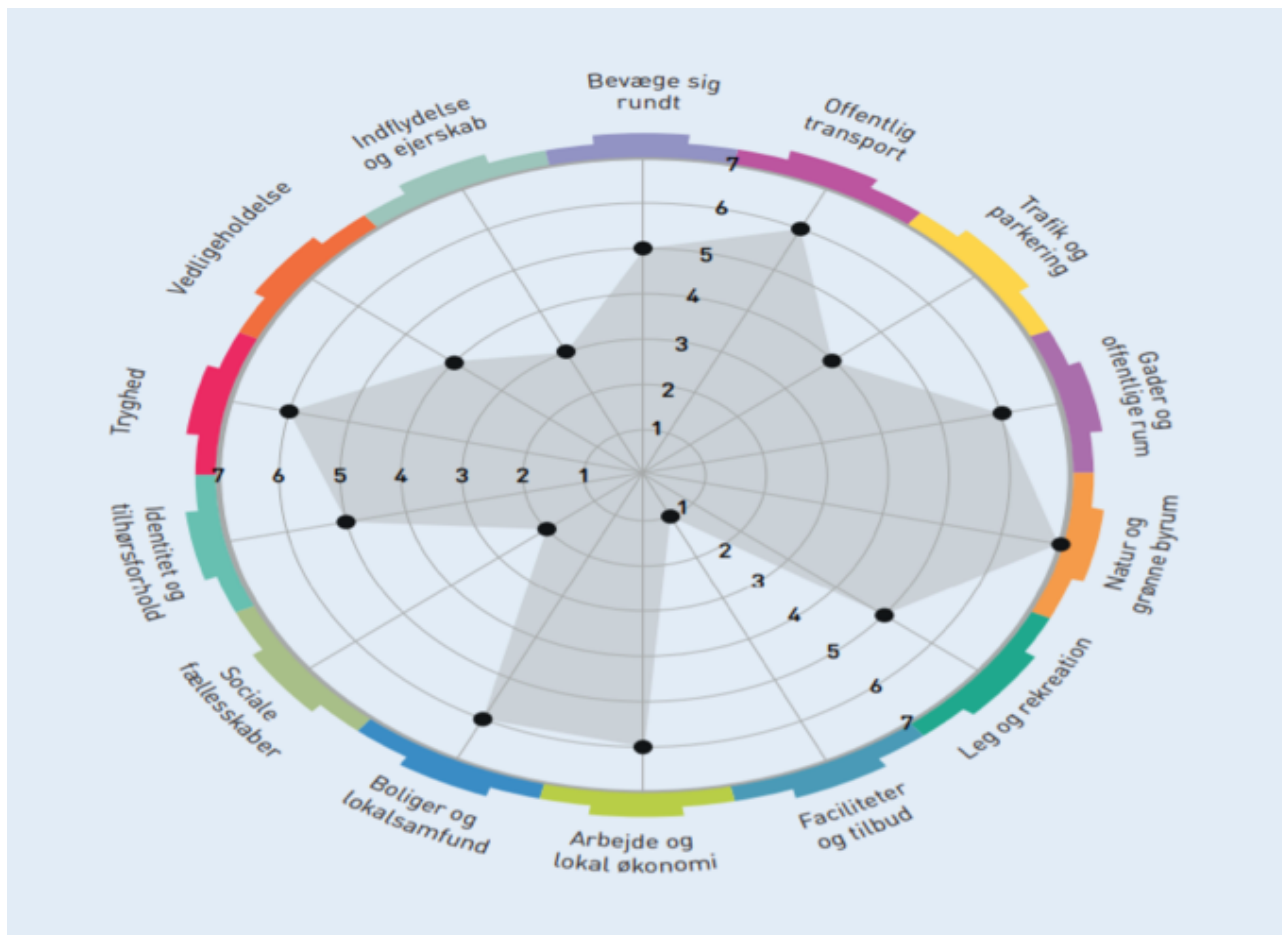
Spørgsmålet er nu, *hvordan* en aktionslæringsproces, kan skabe rum til, at konkrete kommuner kan arbejde strategisk med fælled-skabelse? Hvordan kan kommunen gå fra at lede byens rum gennem kontrol og distance af grønne områder, friluftaktiviteter og sundhedsydelse til at komme endnu længere ned på jorden ved at have omsorg og sensitiv opmærksomhed i forhold til lokale steders mange forskellige former for affektive, sociale og fysiske kvaliteter? Og hvordan gør man det velvidende, at dette perspektiv er rettet mod, at vi må overskride og genbesøge produktionssystemets kendte strukturer, normer og forestillinger og at vi må re-orientere os på nye værdiskabende måder? Det er disse spørgsmål som næste del af denne artikel handler om.

PLACE STANDARD MODEL FORSTÅET SOM EN METODE, DER KAN RE-ORGANISERE BYENS RUM VED AT BRINGE OS LÆNGERE NED PÅ JORDEN

Det aktionslæringsprojekt, som denne artikel handler om, har fundet sted fra år 2018-2019 og fortsætter med tre nye kommuner i 2019-2020. Det bærer overskriften "Byens Rum: Livet mellem husene" og er medfinansieret af Sundhedsstyrelsen. Aktionslæringsprojektet er et tværkommunalt projekt med fem kommuner, der er gået sammen om at skabe mental sundhed gennem lokale fællesskaber på konkrete steder. Hver kommune deltager med en tværprofessionel aktionslæringsgruppe fx en professionel fra områder som sundhed, kultur, skole, natur og kultur. De tværprofessionelle grupper arbejder med en *udfordring* (people) i forhold til et konkret sted (place) og med fokus på at løse det gennem deltagelse (participation). Udfordringen kan eksempelvis være: Hvordan bruger vi lokalområdet som et læringsmiljø for socialt udsatte, hvordan bruger vi en tom plads til at overskride grænser mellem ældreboliger og socialt boligbyggeri, hvordan skaber vi fællesskab på en vej med etnisk variation, hvordan kan vi skabe et sted med unge og for unge. Målet med aktionslæringsprojektet i Danmark er blandt andet, at afprøve det, der hedder Place Standard

Tool (eller Place Stanard Model) i fem forskellige kommuner og i forhold til forskellige opgaver, der kalder på at bruge lokale steder til at skabe fællesskab. Metoden er udviklet af sundhedsstyrelsen i Skotland. Formålet er at skabe liv mellem husene.

Place Standard Model, Sund By Netværket

Metoden går i al sin enkelhed ud på, at kommunen sammen med borgerne kortlægger et lokalt byområde i forhold til 14 parametre, der eksempelvis handler om tryghed, transport, socialt liv mm. (se figur). Deltagerne placerer deres oplevelser og erfaringer med stedet på en skala. Undervejs og efterfølgende kan deltagerne tale om, hvordan de oplever stedet på forskellige måder og de kan tale om, hvad de får lyst til at skabe sammen. Målet er, at deltagerne – som ofte er borgere – bliver inspireret til, at de begynder at tage ansvaret for området og eksempelvis begynder at udsmykke, omskabe eller (i mindre skala) at ombygge dele af et område (fx legepladser, bænke, urbane haver

mm). Udgangspunktet er således, at mental sundhed både handler om at skabe lokale fællesskaber, forbedre kvaliteten af fysiske steder og at skabe aktiv deltagelse.

• • • • • • • • • • •

I dansk sammenhæng er vi optaget af, hvordan vi kan skabe en aktionslæringsproces med kommunerne, der gør, at modellen ikke alene bliver en enkeltstående begivenhed, der kan bruges til, at borgerne en enkelt dag udpeger fysiske mangler og forbedre dem. Ambitionen er derimod at bruge aktionslæringsprocessen til at skabe viden om, hvordan kommunen kan bruge metoden til at facilitere det rum, hvor relationer mellem borgerne henover tid kan blive til fællesskaber, der kan øge den mentale sundhed både i forhold til deltagelse og i forhold til det lokale steds fysiske kvaliteter (grønne områder, transport mm). Derfor arbejder vi med, hvordan vi kan bruge metoden til at øge mental sundhed gennem fællesskabelse over tre workshops og med forskellige prøvehandlinger tilbage i kommunerne indimellem hver workshop. Denne artikel handler primært om vores eksperimenter med at facilitere metoden gennem lokale gåture, der kan skabe transformative læringsrum for deltagelse, hvor både fagprofessionelle og borgere bliver kreative aktører, der interagerer med stedet og finder nye muligheder. Og den handler om de udfordringer det skaber i forhold til at overskride produktionssystemets tankegang om, at den gode medarbejder er en, der på distance målstyrer, planlægger og organiserer forholdet mellem borgeren og det lokale sted.

PLACE STANDARD MODEL: AT FACILITERE ET RUM TIL FÆLLED-SKABELSE

Udfordringen i forhold til at bruge en metode som PSM er, at den altid vil blive læst ind i en organisatorisk kontekst. Der er med andre ord forskellige måder, hvorpå man kan oversætte metoden og bruge den, når man arbejder med borgerinddragelse og byudvikling. Således er der også tegn på at deltagerne i aktionslæringsprojektet forsøger at oversætte modellen ind i forhold til forestillinger om fx ledelse af byer gennem smart city strategier.

Læser man på tværs af litteraturen om, hvordan (offentlige) organisationer kan planlægge og skabe processer for sunde og bæredygtige byrum er der som nævnt tre dominerende diskurser. Igen er det særligt den oversættelse, der handler om fælled-skabelse ('the commons') som vi er inspireret af i

forhold til aktionslæringsprojektet. Med henblik på at synliggøre forskellene i forhold til oversættelsen af The Place Standard Model er de tre tilgange opsummeret her:

	Place Standard Model som en Smart City strategi	Place Standard Model som en Liveable City strategi	Place Standard Model som en strategi til at fremme livet mellem husene "indefra" det jordiske og mærkbare liv
<i>Hjælpeteknologier</i> til at omsætte Place Standard Modellen til en undersøgelses-proces	Fokus på at understøtte metoden med hjælp fra APPs og/eller excel ark, hvor en gruppe af borgere på 'neutrale' og 'objektive' måder kan afprøve modellen ved at afdække og kategorisere stedet ift. 14 parametre.	Fokus på skabelse af de sociale møder, hvor borgere kan afprøve metoden, udpege mangler og udbedre dem sammen.	Fokus på at bruge metode som en anledning til at skabe det "sensoriske læringsrum", der kan intensivere mærkbare relationer mellem mennesker og steder. Målet er at skabe fælles netværk af kvaliteter, det kan gøde lysten til at dele flere kvaliteter.
<i>Netværk</i>	Netværk der søger at skabe (repræsentativ) overensstemmelse mellem model, sted og mennesker med henblik på at træffe formelle beslutninger.	Netværk af aktører, der søger at udpege steds-specifikke 'mangler', der skal forbedres sammen.	Netværk der søger at skabe en levende og mærkbar økologi mellem mennesker, steder, materialiteter og model, hvor potentielle muligheder for mere mærkbart liv fremstilles og dyrkes. (Netværket er som en mødding af kvaliteter, der skaber nye kvaliteter).
<i>Kompetencer rettet mod sundhed</i>	Færdigheder til at styre lineære processer; model, målgruppe og output.	Kompetencer til at skabe relationer mellem mennesker og til at få dem til at handle sammen. Kompetencer til at søge midler hos fonde og foreninger.	Skærpelse af den kollektive sensoriske kapacitet til at lytte, se og drage omsorg for ekstraordinære kvaliteter, der kan spire og blive til merværdi.

<i>Sunde Byer – Sunde Borgere</i>	Sunde Byer er et sted, hvor der er et bredt grundlag for at træffe centrale beslutninger for folkets sundhed.	Sunde Byer er et sted, hvor mennesker på tværs af grænser går sammen om en opgave i byens rum.	Sunde Byer er et sted, hvor man sammen skaber og nære kollektiv omsorg for nye endnu ikke udviklede organiske kvaliteter og netværk.

Det teoretiske udgangspunkt, der knytter sig til *fælled-skabelse* handler om, at hvis Place Standard Modellen skal kunne skabe rum til fælled-skabelse, skal den bruges til at skærpe den sanselige og sensitive opmærksomhed på stedets kvaliteter og på relationerne mellem borgerne. Det er "indefra" de mærkbare erfaringer og oplevelser med stedets kvaliteter, at det nye liv mellem husene kan og skal vokse. Det er de heterogene, mærkbare og ekstraordinære kvaliteter på stedet, der kan skabe *passage* til nyt liv mellem deltagerne og mellem husene.

GÅTURENE MED PLACE STANDARD MODEL: AT TRANSFORMERE NAVIGATØREN TIL AT BLIVE VEJ-FINDER

Formålet med aktionslæringsprojektet er at skabe mulighed for, at de tværfaglige aktionslæringsgrupper transformerer deres rolle. De inviteres til, at gå *fra* at se sig selv i rollen som dem, der skal bruge metoden til at kontrollere, overvåge og registrere lokale steders kvaliteter sammen med borgerne (fx med henblik på at give lokalpolitikere et grundlag for at træffe beslutninger) *til* at de kan begynde at se sig selv i rollen som dem, der faciliterer det sensitive, mærkbare og erfaringsbaserede rum, hvor de mærkbare kvaliteter imellem deltagerne og stedet kan skabe nye dybe relationer. Det kan på sigt skabe fællesskaber og forstærke det lokale tilhørsforhold til stedet. Det betyder, at gåturene bliver centrale i processen, da det kan forstærke den mærkbare oplevelse af stedet og af relationerne mellem deltagerne.

En gåtur i et område er ikke bare en gåtur – og i disse år er der et gryende felt af studier (De Vaujany et al. 2018), der netop beskæftiger sig med de mange forskellige måder, hvorpå man kan facilitere en gåtur og hvilke effekter det har for deltagelse, fællesskab og byudvikling. Den engelske sociolog Tim Ingold skelner mellem to former for deltagelse og læring. Han sætter en forskel mellem at være

navigatør og vejfinder (Ingold 2015). Navigatøren går fra punkt a til b. Her er koordinaterne og viden om lokalområdet givet på forhånd – og det handler om så gnidningsløst som muligt at komme fra et sted til et andet.

VEJFINDEREN ER DERIMOD EN, DER KONSTANT FINDER NYE KVALITETER PÅ SIN VEJ OG SOM FÅR LYST TIL AT SKABE NOGET NYT UD AF DISSE KVALITETER (INGOLD 2015). VEJFINDEREN ER MED ANDRE ORD EN DELTAGELSESPROCES, DER BRINGER OS ENDNU TÆTTERE PÅ JORDEN OG STEDETS VIBRERENDE KVALITETER, DER KONSTANT LOKKER MED: "HVAD KAN DETTE STEDET MON BLIVE TIL – OG HVAD BLIVER JEG SÅ TIL?"

Læring, ny viden og nye relationer og forbindelser til stedet kan med andre ord blive til i mange – og uforudsigelige øjeblikke. Disse studier understreger med andre ord, at gåturene med Place Standard Modellen ikke er en uskyldig og neutral handling. En nærværende gåtur kan have et transformativt og fælled-skabende potentiale, hvor vi går fra at være forbrugere af velfærd til at blive medskabere af velfærd.

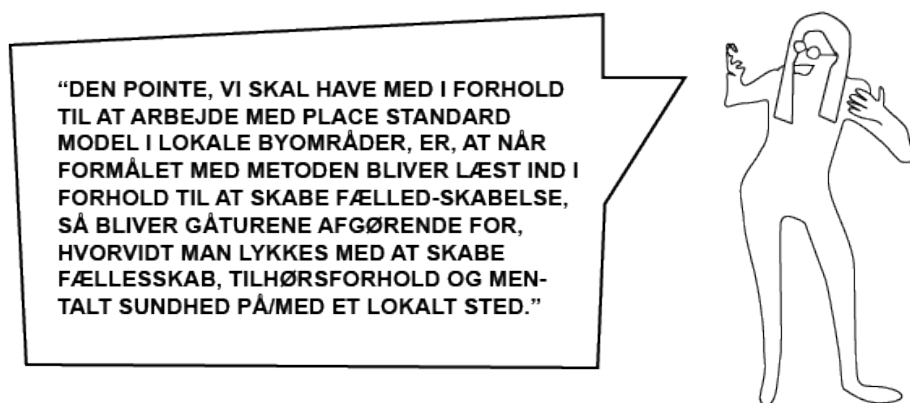
GÅTURENE GIVER EN MULIGHED FOR, AT VI SOM BARNET, DER GÅR PÅ VEJ TIL SKOLE OG FALDER OVER DE MINDSTE AF DE MINDSTE KVALITETER PÅ SIN VEJ, KAN BEGYNDE AT FABULERE OVER, HVAD ER DET HER OG HVAD KAN DET HER BLIVE TIL?

Hvad kan jeg og vi gøre sammen med de forskellige genstande? Er dette en bænk man kan sidde på, er det en danseplatform eller er det en hvileplads? Og hvordan kan jeg sammen med de andre deltagere forbinde disse aktiviteter og kvaliteter på kvalitativt bedre måder? Det er netop det mærkbare potentiale, der endnu ikke er sat ord på, der kan flyde videre i nye begivenheder og som dermed muliggøre en serie af begivenheder ('møddingen' som billede på et økosystem).

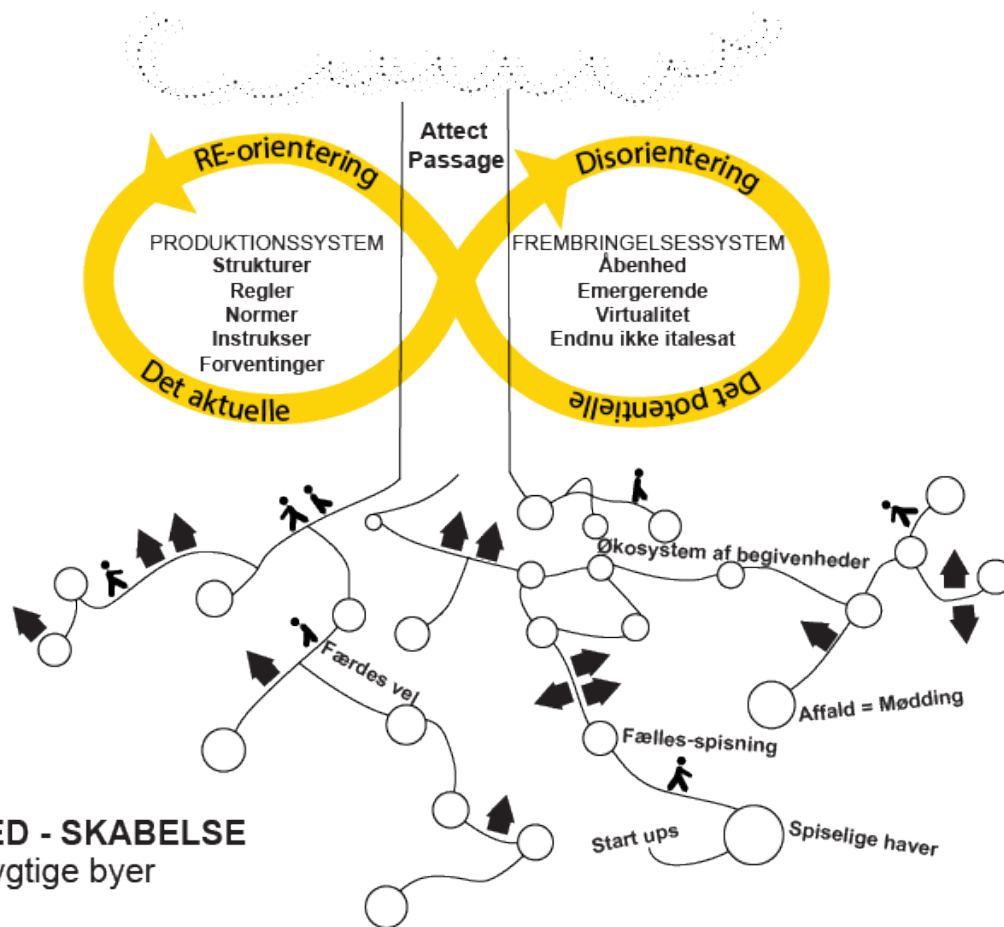
En anden betegnelse for processen er *public entrepreneurship* (Hjorth 2013). Public er ikke en ydelse, men er det vi samskaber. Og da vi ikke ved, hvad vi skaber bliver vi også selv lidt anderledes som deltagere hver gang. En gåtur i et lokalområde kan således vække det, man kunne kalde et kreativt og skabende medborgerskab. Når vi begynder, at blive berørte af de kvaliteter vi finder på vores vej, så begynder vi samtidig at vække lysten til "at gøre" noget med dem.

I DET ØJEBLIK VI BLIVER BERØRTE ('AFFECTED') I MØDET MELLE M ENNESKER OG STEDET, SÅ TRIGGER DET OS TIL AT HANDLE ('AFFECT') PÅ NYE OG OFTE SPONTANE, FORUDSIGELIGE OG KREATIVE MÅDER.

Dermed kan de kropslige *berøringer* ('*affective co-motions*') imellem mennesker, genstande, planteliv, jord, luft, bygninger og dyreliv skabe de *mikro-skopiske, gyldne og magiske (lærings-) øjeblikke* (Hjorth 2013, Amhøj 2019), der åbner for, at vi kan sætte os en smule fri fra de forventninger som (måske) holder os tilbage fra at tage aktivt del i vores eget liv og andres liv. På den måde skabes en kollektiv lyst ('*desire machine*').

Den pointe, vi skal have med i forhold til at arbejde med Place Standard Model i lokale byområder, er, at når formålet med metoden bliver læst ind i forhold til at skabe *fælled-skabelse*, så bliver gåturene afgørende for, hvorvidt man lykkes med at skabe fællesskab, tilhørsforhold og mentalt sundhed på/med et lokalt sted. Den transformative lærings-ambition kan illustreres på denne måde:

FÆLLED - SKABELSE

Bæredygtige byer

Fælled-skabelse, Amhøj 2019, illustration af RUM til BØRN

AKTIONSLÆRINGSPROCESSEN

WHO har udformet en model med 6 P'er, hvor byer med afsæt i FN's verdensmål kan arbejde med at skabe sunde og bæredygtige byer. Modellen tager afsæt i *fælled-skabelse* med mennesker, steder og omkring en opgave. Processen er tidligere blevet brugt og anvendt som en metode til at skabe et økosystem af velfærdsbegivenheder i forhold til en række kommuners arbejde med fællesskabelse med naturen (Amhøj 2019). Derfor kan vi bruge procesmodellen til at forankre vores teoretiske opmærksomhed på fælled-skabelse i aktionslæringsprocessen. Således kan vores aktionslæringsproces illustreres på denne måde:

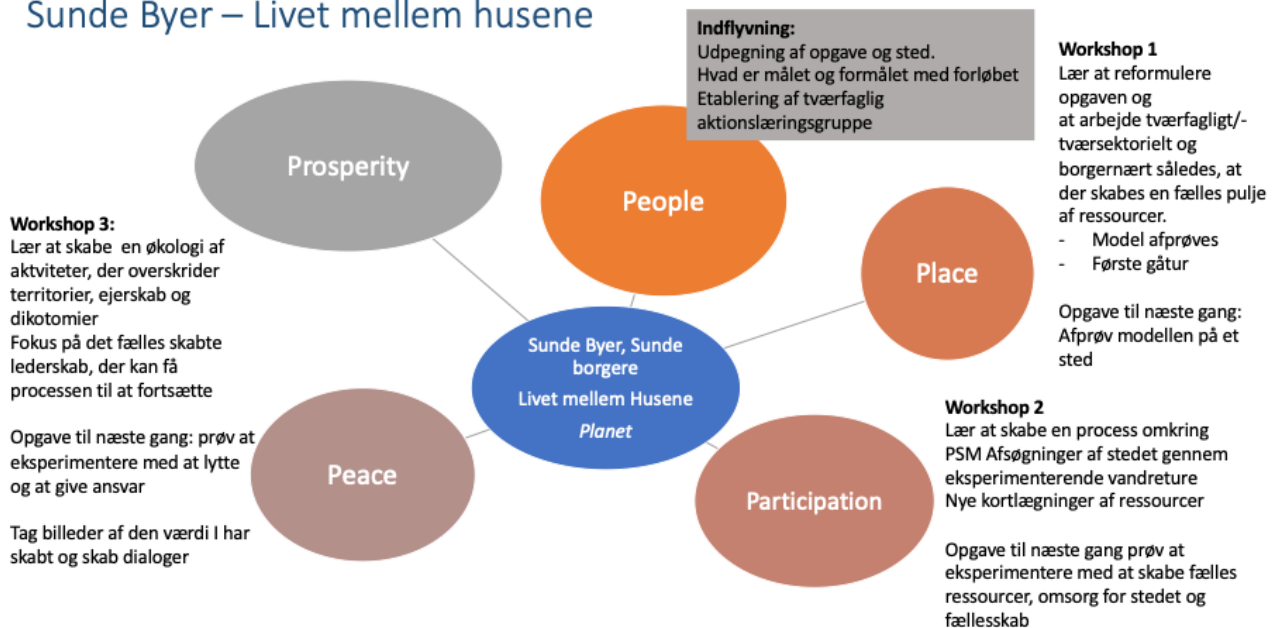
1. PEOPLE – Lad opgaven sætte holdet og hold møde på tværs af siloerne: Invitér og organiser omkring tværfaglige aktionslæringsgrupper med borgere.
2. PLACE – Hop ud fra Rådhuset: Tag afsæt i konkrete steder og udfordringer

3. PARTICIPATION – Hop ud af den formelle rolle: Interager og deltag på stedet og dets affektive niveauer gennem sanselige gåture.
4. PEACE – Hop ud af hierarkiet og tag ansvar: Styrk et lederskab, der handler om at blive en vejfinder, der gennem sensorisk lytning ser og skaber potentialer.
5. PROSPERITY – Hop ud af regnearket: Se værdi på flere bundlinjer (fx møddingen som billede på værdi).
6. PLANET – Hop ud af et isoleret felt: Læg mærke til bæredygtighed i forhold til alle områder; sundhed, læring, fællesskab mm.

Processen kan illustreres på denne måde:

WHO's proces

Sunde Byer – Livet mellem husene

WHO's proces, Aktionsuniversitetet

Der er mange lag i processen og det vil føre for vidt at beskrive alle dele her. Den centrale pointe i denne artikel er, at vi gennem processen, der løber over et år, eksperimenterer med forskellige

former for facilitering af gåturene med Place Standard Tool. Og at vi langsomt lægger op til, at aktionslæringsgrupperne selv skal begynde at designe deres egne gåture og processer som en afgørende del af det med at afprøve metoden i deres lokalområde i forhold til at fremme stedets mærkbare (og sunde) kvaliteter. Ved at arbejde med at intensivere de affektive bevægelser ('affective co-motions'), ansporer vi deltagerne til at eksperimentere med, hvordan de kan skabe tilhørsforhold, dybere relationer, bedre fysiske steder mm.

Processen og de forskellige former for gåture som vi eksperimenterer med i workshops og som vi ansporer deltagerne til selv at eksperimentere med i deres hjemkommune, beskrives i skemaet nedenfor:

	WHO's proces til bæredygtige byer	Kommunens aktionslærings-gruppe	Gåtur	Muligheder	Risiko
Indflyvning – opgave før workshop	People	Skab en tværfaglig aktionslæringsgruppe (fx sundhed, kultur, teknik, borger), der alle er forbundet med det sted, I vil arbejde med. Invitér dem til at deltage i forløbet.	Gå den første tur i det område, hvor I forventer, at ville afprøve metoden med en gruppe af borgere. Invitér relevante deltagere med, således at I får aktiveret flere blikke og får kvalificeret jeres dialog. Tal om hvad omverdenen og beboerne synes om stedet. Tag billeder af disse fortællinger og af en ekstraordinær stemning ved dette sted. Desuden bedes I beskrive aktionsgruppens forholde måde. Der vedlægges eksempler på	Denne første gåtur i området muliggør, at deltagerne kan mødes på fællesgrund. Det er også med til at flytte fokus fra planerne for området til de reelle oplevelser af stedet. Billederne kan give blik for de mange og måske modstridende fortællinger og kvaliteter, der knytter sig til dette sted.	Der er en risiko for, at deltagerne famler i blinde, da vi ikke rigtig har haft mulighed for at guide dem face-to-face. Denne risiko synes dog at være lille, da de fleste grupper fortæller begejstrede om stedet og om deres gruppe.

			forholdemåder, der skærper fællesskab.		
Workshop 1	Place	Den tværfaglige aktionslæringsgruppe deltager og fortæller om deres første gåtur og deres oplevelse af ressourcer.	Vi afprøver et område i udkanten af en større jysk by som det første sted, hvor vi kan gå i et område og afprøve modellen. Tre lokale guides fortæller om området imens vi går rundt med modellen. Efterfølgende taler vi om vores krydser i modellen.	Denne den første gåtur med modellen og på tværs af kommuner muliggør, at alle får kendskab til modellens parametre.	At vi ikke kender stedet kan skabe en afstand til gåturen. At det er tre guides, der fortæller om området kan skabe en forestilling om, at der er nogle der er eksperter. Vi kommer aldrig rigtig til at forbinde os affektivt med stedet og med hinanden. Den guidede tur kan dog skabe tryghed for nogen.
Aktion 1	Her sættes People and Place i spil.	Opgaven til den tværfaglige aktionslæringsgruppe bliver nu at afprøve modellen første gang, således at de fagprofessionelle bliver kendte med modellen.	For at hjælpe de tværfaglige grupper til at udpege, hvilke borgere der kunne være relevante at invitere med til at afprøve modellen, tilbyder vi en kortlægningsøvelse over ressourcer i området. De bedes om at tegne området som metrolinier af ressourcer (Steder, mødesteder, natur, mennesker og stemninger)	Ved selv at tegne landkort over alle deltagernes ressourcer skaber de en fælles pulje af ressourcer. Desuden arbejder de med, hvad deres formål skal være for disse ressourcer. Eksempelvis en reformulering som: fra 'vi skaber en naturodelse til stressramte' til	Denne øvelse kan udfordre deltagerne. Pludselig skal de se og dele ressourcer – og lede borgerne til at gøre det samme. Risikoen er, at de fagprofessionelle deler sig op – og tager ejerskab for hvert sit område i byen – i stedet for at skabe sammen.

				'sammen skaber vi natur i byen.'	
Workshop 2	Participation	Opgaven bliver nu at invitere aktionslæringsgruppen til at facilitere en proces, der kan gøre at modellen katalyserer en deltagelsesproces, hvor borgerne begynder at se kvaliteter og ressourcer (synlige som usynlige) og at de begynder at skabe sammen med disse kvaliteter.	For at hjælpe aktionslæringsgruppen med at vise, at det er processen – og ikke blot PSM – der er central, tilbyder vi dem at eksperimentere med tre forskellige former for gåturer: Gå-i stilhed. Gå- med en andens blik. Gå med blik for materialiteter. Efter disse oplevelser er det op til deltagerne at designe deres proces og at fremvise et snapshot, så vi kan mærke processen.	At gå i stilhed kan aktivere alle sanser. At aktivere en sans ad gangen kan forstærke oplevelsen af, at det at undersøge et sted på forskellige måder gør en forskel for, hvad man ser af kvaliteter. At gå med en andens blik kan skabe empati med andre. At finde materialiteter kan skærpe kapaciteten til at forbinde sig til det jordiske, det taktile og det sanselige.	Risikoen ved at arbejde med, hvordan man kan facilitere gåturene er, at deltagerne bliver disorienterede: 'Er det ikke modellen vi skal afprøve?' Det kan føre til mere kontrol og afprøvning af modellen uden blikket for at det er de mærkbare og sanselige oplevelser af steder, der kan skabe nye relationer og aktiviteter.
Aktion 3	Her sættes både people, place and participation i spil.	Opgaven for den tværfaglige aktionslæringsgruppe bliver nu igen at skulle afprøve modellen, men denne gang skal de skrue op for processen og for deres eksperimenter med at bruge gåturen til at skabe fællesskab og forbindelse	Her begynder deltagerne selv at udvikle processer, der kan gøre modellen til en involverende proces: Nogle laver skilte, tegner med kridt på vejen. Andre vil bruge en madfestival som en anledning til gåturen. Atter andre laver	At deltagerne selv skal designe deres proces giver mulighed for at de kan skræddersy den i forhold til deres egen lokale målgruppe.	Risikoen ved at de selv skal designe en proces, hvor modellen bliver katalysator for at se og skabe kvaliteter er, at de bliver dis-orienterede:

		til det jordiske i form af stedets mærkbare kvaliteter.	stedsspecifikke kategorier og bruger billeder til at illustrere de forskellige områder som tryghed, transport, grønne områder.	Det kan vække den kreative lyst og energi.	'Vi troede bare vi skulle afprøve modellen?' 'Vi ved ikke, hvad vi skal finde på?'

GÅTURENE – AT BEVÆGE SIG MELLEM DIS-ORIENTERING OG RE-ORIENTERING

WHOs modellen beskriver et forløb, hvor gåturene med PSM løbende bliver mere og mere eksperimenterende i forhold til at slippe de vante formelle roller og bevæge sig ud i en mere åben og deltagende proces ved at intensivere de affektive og mærkbare registrer. Det betyder, at der konstant bliver lagt nye lag til, hvordan man kan arbejde strategisk med at intensivere sensoriske mikro-bevægelser i mødet mellem deltagerne og stedet. De forskellige tilrettelagte gåture med Place Standard Tool betyder, at processen bevidst arbejder med at skabe forskellige former for dis-orientering, der potentielt set kan åbne for, at de begynder at re-orientere sig og derfra genbesøger deres normative forforståelser om, hvordan livet imellem husene kan styres, ledes og organiseres. Vi skal nu se tre eksempler på, hvordan aktionslæringsprocessen betyder, at de tværfaglige aktionslæringsgrupper begynder at bevæger sig mellem dis-orientering og re-orientering i forhold til deltagerne og til stedet.

GÅTUREN MED LOKAL GUIDE – VI BLIVER I PRODUKTIONSLOGIKKENS FOKUS PÅ AT FINDE FEJL OG MANGLER

Den allerførste gåtur med metoden Place Standard Tool, som vi afprøver sammen med alle kommunerne og deres tværfaglige aktionslæringsgrupper, er organiseret på den måde, at det er lokale ildsjæle, der følger os rundt i et lokalområde i udkanten af en større jysk by. Guiderne fortæller om, hvad der er sket de sidste par år i området og de fortæller, hvordan de arbejder med at skabe nye relationer på kryds og på tværs af boligområder og målgrupper, eksempelvis mellem ældre og familier med børn. Vi går 5-6 personer i hver gruppe og vi har Place Standard Tool med på et A4 papir.

Metoden er netop blevet forklaret i det lokale beboerhus og erfaringerne fra Skotland er formidlet. Således kender de til temaerne, logikken og målet. Nu skal vi afprøve metoden i forhold til de potentielle mikro-bevægelser, der kan opleves og erfares på vores gåtur.

Det vi oplever er, at denne form for gåtur skaber tryghed for dem, der har brug for at vide, hvad der faktisk sker i området. Dem der har øje for, at turen også har dét formål, at den skal skabe en oplevelse af at være et begyndende fællesskab, der også har lyst til at "skabe noget nyt sammen" mærker at blive dis-orienteret: Handler dette kun om at lære de lokale eksperter fortællinger om stedet? Denne gåtur synes aldrig at skabe det rum, hvorfra grupperne selv begynder at interagere med stedets kvaliteter og derfra kan begynde at fabulere om, hvad man kan være fælles om. Formuleret med teoretiske begreber skabes der med andre ord *ikke* en interaktion mellem stedets kvaliteter og deltagerne, der kan berøre ('affekte') dem på måder, der åbner en passage til nye dybere måder og kvaliteter på stedet. Derimod udløser de guidede turer med metoden en masse forsøg på at hjælpe de lokale ildsjæle med at finde og udpege mangler i området. Turene skaber spørgsmål som: Hvorfor inddrager I ikke andre områder end det valgte? Har I set det ødelagte skilt og den slidte bænke? Hvorfor sætter I ikke borgerne til selv at lave det?

... ..

Disorienteringen kommer mest tydeligt til udtryk hos en af dem, der er vant til at arbejde med byudvikling i dette område. En deltager kommer med udtalelser som: "Jeg kan slet ikke forstå, hvad ideen er med denne her Place Standard Model. Det her er jo samtaler jeg hele tiden har med de lokale ildsjæle. Og jeg forsøger konstant at imødekomme deres ønsker!". Ambitionen om at *komme endnu tættere på stedets* mærkbare kvaliteter og at bruge stedet som afsæt for at blive berørt ('affected') på måder, der muliggør skabelsen af nye mikro-verdener i samspil med stedet og deltagerne udebliver med andre ord. Den guidede tour skaber en forskel der handler om, hvad der "rigtig" sker i området (den guidede tour og arkitektens oplevelse) og hvad der ikke sker (de andre deltagers oplevelser).

Denne gåtur med metoden spænder også en smule ben for dialogen på tværs af kommunerne, da den kommer til at handle om, hvad den pågældende kommune *ikke* gør – og hvad borgerne *ikke* gør i forhold til at tage ansvar for deres noget slidte område. Den guidede vandretur skaber måske nok tryghed, fordi vi guides rundt fra punkt til punkt i et område, vi ikke kender. Men den aktiverer ikke

den fælles lyst til at blive berørt af hinandens og af stedets kvaliteter og derfra begynde at fabulere over muligheder i forhold til at fremme og skabe nyt liv sammen imellem husene. Vi bliver med andre ord i højere grad til som navigatører end som vejfindere.

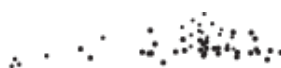
GÅTUREN MED DET SOLIDARISKE BLIK – DEN BEGYNDENDE DIS-ORIENTERING, DER KAN FØRE TIL KOLLEKTIV OG FÆLLESSKABENDE RE-ORIENTERING

På den anden workshop arbejder vi endnu mere med gåturene som en central metode til at sætte Place Standard Tool i spil på måder, der bringer os endnu tættere på jorden og stedets vibrerende, levende og mærkbare kvaliteter, der potentielt kan blive til noget vi kan skabe videre på sammen. Vi eksperimenterer eksempelvis med, at gåturene med metoden også er en anledning til at se sit eget sted og sine egne muligheder med "den Andens" blik. Det er et forsøg på at puffe deltagerne en smule ud på kanten af de forventningsstrukturer, der knytter sig til produktionssystemets formelle roller og at få dem længere ind i det fælles åbne rum, hvor det nye og ukendte kan opdages. Ambitionen er, at denne form for disorientering skaber en kollektiv omsorg for den anden, da vi netop leger med at bruge den andens blik på stedets kvaliteter.

På en af disse turer skal de eksempelvis eksperimentere med forestillingen om, at de ser området ud fra positioner som "den enlige mor", "barnet" og "den udsatte borger". Alle tre positioner der lever side om side i lokalområdet. Hver gruppe undersøger området inden for en kategori (med blik for at overskride egne kategoriseringer ved at lade sig berøre af forestillingen om den Anden). Denne gåtur opleves af flere af deltagerne som forstyrrende: Skal vi ikke bare sætte nogle krydser i modellen?, spørger en deltager. Dét bekræfter vi: Jo, det er målet. Samtidig understreger vi, at krydserne ikke i sig selv skaber værdi – og at gåturen i området netop er en anledning til at arbejde med at skabe oplevelser af fællesskab og samtidig at skabe ny og måske overraskende og uforudsigelig viden om det specifikke sted og dets kvaliteter. Vi fortæller, at dét gør vi ved at forstærke områdets kvaliteter ved forstyrre vores egen vanetænkning ved at lege med at tage en andens blik på sig. Det kan gøre os mere åbne og sårbare i forhold til at mærke områdets kvaliteter på nye måder. Samtidig, fortæller vi, at det er en metode, man kan bruge, hvis to grupper af naboer har forskellige interesser. Ved at se området fra den andens blik åbnes der en mulig affektiv og dermed mærkbar *passage* til at mødes på en ny – og potentielt mere solidarisk – landingsbane.

Aktionslæringsgrupperne går med på eksperimentet og flere oplever nu stedets kvaliteter med nye øjne. Eksempelvis spotter flere af deltagerne nu kvaliteter, de ikke så ved første guidede tur: De finder en boks til gode ideer i lokalområdet ved kirkens indgang, de spotter en legeplads i udkanten af området og de lægger nu mærke til en mur ved skolens bibliotek, der virker bombastisk og ekskluderende. Dog kan man sige, at dét de ser og finder på deres vej knytter sig til en forholdsvis kendt viden. Dét de peger ud er kvaliteter, som barnet, moren og den udsatte kan bruge til at navigere sig selv i forhold til: gå hen til kirken, brug legepladsen mm. Kvaliteterne aktiverer en "viden om stedet" og ikke som en viden, der skaber lyst eller nysgerrighed i forhold til, "Hvad kan det her sted også blive til – hvordan kan vi se nye sammenhænge og muligheder?". Igen er der tegn på, at de i højere grad bliver navigatører end vejfinder, der finder og ser nye mulighed stier på deres gåtur.

Eksempelvis var der et stort område udenfor alle rækkehusene, tæt placeret ved skole og kirke, hvor kommunen har plantet en hæk, der ikke længere er liv i. Det kunne være oplagt at tænke i, hvordan dette lange smalle stykke jord, der forbinder rækkehuse, skole og kirke kunne transformeres til en fælles urbanhave, hvor enlige mødre, børn og socialt udsatte kunne mødes på nye måder. Sådanne endnu ikke-italesatte muligheder bliver ikke aktiveret. Derimod udpeger aktionslæringsgrupperne hjælpsomt de punkter, hvorfra beboerne kan navigere i området. Disorienteringen, der skabes ved at se stedet med "den Andens" blik bliver med andre ord aldrig til en reorientering, der handler om at revitalisere stedets mange og ofte mikroskopiske kvaliteter på måder, der kan skabe helt nye relationer og netværk.

GÅTUREN I STILHED – OG DEN SANSELIGE DIS-ORIENTERING, DER KAN BLIVE TIL EN FÆLLED-SKABENDE RE-ORIENTERING

En anden eksperimenterede metode, vi afprøver samme dag er, at vi går en tur i området i stilhed. Denne gåtur er designet til at forstærke sanserne. Når man lukker en sans bliver de andre stærkere: Nu fortæller deltagerne om, hvor meget larm, der er fra trafikken, som de ikke hørte før. Men de fortæller også om, hvor dødt de oplever, at der er i området. De lægger mærke til asfalten og de kommunalt anlagte "natur-"områder. De oplever intet liv.

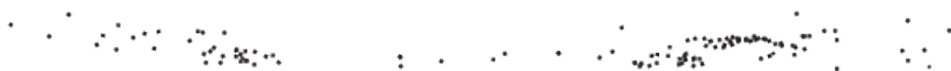
I den efterfølgende dialog mærkes dis-orienteringen igen: Handler det ikke om at sætte krydser i en model? Hvorfor ikke komme til dét som det handler om med det samme? De oplever mest af alt området som et, der trænger til massiv forbedring og er optaget af, hvordan kommunen kan tage det ansvar på sig. Nogle fortæller om deres tidligere erfaringer med borgerinddragelse og foreslår (måske lidt for sjov og lidt i provokation): Kan vi ikke bare invitere borgerne til at komme og hjælpe med at renovere ved at udlodde en cykel – det har vi gjort før og det virkede! Dermed bliver samtalen i en værdiskabende forbruger-logik, som allerede er kendt, i stedet for at undersøge mulighederne for at skabe værdi på nye måder. Disorientering bliver ikke til en re-orientering, der kan udfordre det eksisterende produktionssystem og revitalisere livet mellem husene. Disorientering bliver en bevægelse, der trækker tilbage til mere simple og kendte styringsformer, der er optaget af hurtigt og effektivt at få borgerne til at deltage.

Der er dog også enkelte eksempler på, at vandreturen i stilhed aktiverer vej-finderen og skaberen, der i højere grad end navigatøren bliver nysgerrig på de kvaliteter, som man finder på sin vej og som begynder at fabulere om, hvad man kan gøre med dem. I den efterfølgende dialog bliver muren, der afgrænser bibliotek og skole nu til en (legende) udkigspost, som skærper børnenes nysgerrighed og deres mulighed for at se området oppe fra. Og den lange og trafikerede vej bliver nu til en lang "hinkebane", et legeområde, uden de larmende biler. I dette øjeblik får deltagerne øje på, at en kvalitet (som eksempelvis en mur og en vej) rummer mange flere og ofte usagte muligheder for liv. At en kvalitet ikke bare er en kvalitet, men kan blive til noget andet, er en pointe vi har formuleret igen og igen, men i dette øjeblik opleves det som en erfaret og virkelig følt tanke (Massumi 2002): Jo, muren ved skolen er ikke bare en mur, den kunne da også blive til en udkigspost – og den kunne vi lave sammen med børnene. I dette øjeblik er området ikke bare italesat og oplevet som et ekstremt dødt område med kommunal natur og asfalt, som kommunen kan styre og organisere. Muren bliver en anledning til en helt ny form for skabende møde mellem kommune, skole, forældre og unge.

“ I DETTE ØJEBLIK FÅR DELTAGERNE ØJE PÅ, AT EN KVALITET (SOM EKSEMPELVIS EN MUR OG EN VEJ) RUMMER MANGE FLERE OG OFTE USAGTE MULIGHEDER FOR LIV. AT EN KVALITET IKKE BARE ER EN KVALITET, MEN KAN BLIVE TIL NOGET ANDET, ER EN POINTE VI HAR FORMULERET IGEN OG IGEN, MEN I DETTE ØJEBLIK OPLEVES DET SOM EN ERFARET OG VIRKELIG FØLT TANKE (MASSUMI 2002)”

Det falder udenfor denne artikel at beskrive, hvordan kommunerne arbejder videre med gåturene og med Place Standard Tool i deres respektive kommuner. Det skal dog nævnes, at til trods for at den transformative læringsproces synes at være udfordrende, så sætter den alligevel nogle mærkbare spor, der får betydning for, hvordan de bruger den hjemme i kommunerne. Eksempelvis er den ovennævnte mur i dag blevet transformeret til en udkigspost – dog skabt af et arkitektfirma. Andre aktionslæringsgrupper skaber deres eget Place Standard Tool, andre omformer den til billeder og grafik, så det kan bruges i børnehøjde og nogle bruger den i forbindelse med en byfestival. Den pointe vi skal tage med os er således, at eksperimenterne med, hvordan man kan skabe dybere relationer og tilhørsforhold til lokale steder fortsætter. På den måde har de eksperimenterende vandreture fremmet en begyndende økologi af nye begivenheder. Hvor langt ned på jorden disse begivenheder kommer i forhold til at skabe nye relationer mellem mennesker og steder, kan vi dog ikke sige noget om her.

AFSLUTTENDE REFLEKSION

At bruge Standard Place Modellen, WHO's procesforløb til fælled-skabelse og gåturene til at "Skabe liv imellem husene" er ikke nogen uskyldig og neutral proces. Det udfordrer de tværfaglige aktionslæringsgrupper. Og det udfordrer os, der på forskellige måder er tovholdere på processen. Aktionslæringsprocessen handler både om at nå endemålet – groft sagt, at få en gruppe borgere til at sætte et kryds i en model og at få dem til at handle på det sammen. "Krydset i skemaet" er anledningen til at skabe projektet, at tale sammen om det lokale sted, at mødes på tværs af kommune- og regionsgrænser. Og det er netop dette *tool*, der udløser midler og som legitimerer, at

projektet giver mening og er værdifuldt. Der, hvor der er et læringspotentiale, er måderne, hvorpå man kan arbejde processuelt og faciliterende med metoden til at skabe fællesskaber med afsæt i lokale steder. Arbejder man 'bureaukratisk' med kun at få krydser i et skema, er der en risiko for, at man mister borgernes legitimitet i forhold til at skabe værdi sammen med dem. Det bliver et kommunalt projekt frem for et projekt for lokal og aktiv deltagelse. At være for optaget af krydserne i modellen, vil altså skabe det paradoks, at formålet med processen – at skabe lokale fællesskaber med afsæt i steder – ikke lykkedes.

Aktionslæringsprocessen forsøger at tage den faciliterende udfordring op, som Place Standard Modellen ikke giver svar på i sig selv. Processen handler netop om at arbejde strategisk med at skærpe blikket for alle mikro-erfaringerne og bevægelserne: Det handler om at skærpe selve vores kapacitet til at percipere alle de mikroskopiske kvaliteter, der er i mellem husene, stederne og borgerne, da det er disse kvaliteter, der bærer kimen til at skabe tilhørsforhold, fællesskab og liv. Kan vi ikke mærke, hvorvidt og hvordan affektive mikro-bevægelser skaber tilhørsforhold og fællesskab i mødet med andre og med lokale steder, kan vi heller ikke forbinde os med dem. Sætter vi blot kryds i et skema, som vi efterfølgende reflekterer over, er der en risiko for, at vi hverken ser, mærker eller hører mulighederne for at skabe merværdi sammen. En kortlægning, der har til mål at skabe bæredygtige og værdiskabende forbindelser mellem mennesker, dyreliv, planter og bygninger handler om at skærpe denne form for kollektiv og omsorgsfuld stedsans. Også selv om det udfordrer og er en stejl læringskurve, der kræver mange eksperimenter med at blive berørt og at berøre af stedets kvaliteter og af hinanden. Kort sagt handler aktionslæringsprocessen ikke enten om målstyring (at få borgere til at bruge Standard Place Modellen) eller om formålet (at intensivere og skabe dybe relationer mellem mennesker og steder gennem mikro-bevægelser). Det handler om et både/og ved at skabe mærkbare og affektive passager til det endnu ikke mulige.

“KAN VI IKKE MÆRKE, HVORVIDT OG HVORDAN AFFEKTIVE MIKRO-BEVÆGELSER SKABER TILHØRSFORHOLD OG FÆLLESSKAB I MØDET MED ANDRE OG MED LOKALE STEDER, KAN VI HELLER IKKE FORBINDE OS MED DEM. SÆTTER VI BLOT KRYDS I ET SKEMA, SOM VI EFTERFØLGENDE REFLEKTERER OVER, ER DER EN RISIKO FOR, AT VI HVERKEN SER, MÆRKER ELLER HØRER MULIGHEDERNE FOR AT SKABE MERVÆRDI SAMMEN.”

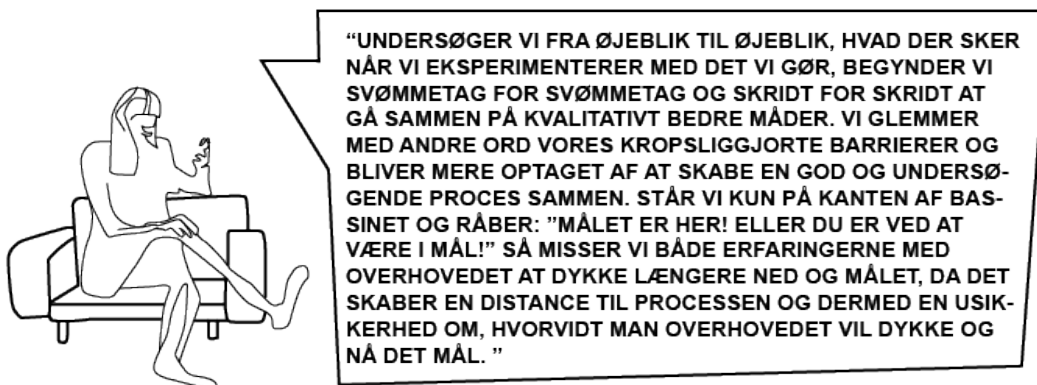

Da det ofte er produktionssystemets logikker, der er det dominerende udgangspunkt i offentlige organisationer, er den centrale udfordring at lede andre til at gå med på disse undersøgelser og at blive de vej-findere, der skaber nye nærende stier med næsen helt nede i muldjorden. Går vi ”for langt” ned på jorden – og ud i de sensoriske og sanselige registreringer – kan det skabe en disorientering, der hurtigt aktiverer reaktioner indefra produktionssystemets logik: Har I overhovedet styr på projektet? Når vi vores mål? Hvor er vi på vej hen? Forsøger man som tovholder at reagere på denne reaktion – hvad man meget ofte har lyst til, da man selv er gjort af produktionssystemer og dermed kan være drevet af at blive aflæst som en legitim tovholder, ”der har styr på det”, misser man det potentiale, der kan opstå, når man går på kanten af produktionssystemets logikker. Trækker man tilbage til produktionssystemets logikker skaber man mere af den samme værdi.

Det er velkendt, at man som tovholder ofte skal invitere deltagere til at bevæge sig mellem det kendte og det ukendte. Billedet på spændingen i forhold til ambitionen om *at komme endnu længere ned på jorden* kan sammenlignes med svømmetræning. Man kan stå på kanten og lære borgeren at svømme ved at give instrukser om, *hvor* borgeren skal svømme hen. Eller man kan give instrukserne om, *hvordan* borgeren skal svømme derhen. I forhold til ambitionen om at komme endnu længere ned på jorden og at mærke de heterogene netværk af kvaliteter, er der dog tegn på, at det ikke er tilstrækkeligt at overkomme dette enten/eller ved BÅDE at afsløre: Hvor skal vi hen og hvordan kommer vi derhen. Når man beder folk om at eksperimentere på måder, der går på kanten af produktionssystemets logikker – er det som at bede folk om momentvis at dykke længere ned i vandet og at holde vejret. Her er det ikke tilstrækkeligt at udpege et mål for enden af processen (og svømmebanen), det skaber ikke tilstrækkeligt tryghed i forhold til at turde at dykke længere ned.

Derimod er der tegn på, at vi i denne form for processer, der arbejder med at *komme længere ned på jorden*, må skærpe selve kapaciteten til at skabe de mærkbare relationer mellem aktionslæringsgrupperne og os som tovholdere, der gør, at de kollektivt drager omsorg for hinanden i processen. Vi må hele tiden skabe og dele fælles erfaringer med: Hvordan går det med dig, når du dyrker lidt længere ned? Hvordan kan vi dykke ned og holde vejret sammen – og hvad kan vi sammen lære af det, når vi ikke ved, hvor vi er på vej hen?

Undersøger vi fra øjeblik til øjeblik, hvad der sker når vi eksperimenterer med det vi gør, begynder vi svømmetag for svømmetag og skridt for skridt at gå sammen på kvalitativt bedre måder. Vi glemmer med andre ord vores kropsliggjorte barrierer og bliver mere optaget af at skabe en god og undersøgende proces sammen. Står vi kun på kanten af bassinet og råber: ”Målet er her! Eller du er ved at være i mål!” så mister vi både erfaringerne med overhovedet at dykke længere ned og målet, da det skaber en distance til processen og dermed en usikkerhed om, hvorvidt man overhovedet vil dykke og nå det mål.

• • • • •

Kollektiv omsorg, nærvær og opmærksomhed på hvert eneste skridt i processen synes således at være afgørende for, at vi kan komme længere ned på jorden gennem en faciliteret proces, der intensivere de affektive registre. Som tovholder kræver det, at man ikke står på distance og dømmes rigtig/forkert metode eller mål/ikke mål, men derimod får skabt det nærvær i processen og den kollektiv omsorg, der kan støtte den eksperimenterende proces ”indefra” processen skridt for skridt. Dét kalder på, at man som tovholder skal kunne holde til, rumme og respondere på, at deltagerne undertiden kan føle sig frustrerede, udfordrede og ja, dis-orienterede. Opgaven bliver at kunne skabe

det fælles "safe place", hvorfra man løbende kan tale om, hvad dette nye (sanselige og eksperimenterende) skridt sætter i gang af refleksioner, oplevelser og nye handlinger.

LITTERATUR

Amhøj, C. B. (2019). Sustainability as an ecology of learning, thinking and acting: Using the World Health Organization's six P's as an action-research intervention to create public value with multiple bottom lines. *Local Economy*, 0269094219847124.

Andersen, G. (2014). Naturen slår tilbage!. *Tidsskrift for kulturforskning*, 13(3).

Bresnihan, P., & Byrne, M. (2015). Escape into the city: Everyday practices of commoning and the production of urban space in Dublin. *Antipode*, 47(1), 36-54.

De Vaujany, F. X., Bohas, A., Aroles, J., Aubouin, N., Berkowitz, H., Bonneau, C., ... & Fabbri, J. (2018). *Walking the Commons: Drifting Together in the City* (Doctoral dissertation, RGCS (Research Group on Collaborative Spaces)).

Haraway, D. J. (2016). *Staying with the trouble: Making kin in the Chthulucene*. Duke University Press.

Hjorth, D. (2013). Public entrepreneurship: Desiring social change, creating sociality. *Entrepreneurship & Regional Development*, 25(1-2), 34-51.

Kuymulu, M. B. (2013). Reclaiming the right to the city: Reflections on the urban uprisings in Turkey. *City*, 17(3), 274-278.

Ingold, T. (2015). *The life of lines*. Routledge.

Nam, T., & Pardo, T. A. (2011, June). Conceptualizing smart city with dimensions of technology, people, and institutions. In *Proceedings of the 12th annual international digital government research conference: digital government innovation in challenging times* (pp. 282-291). ACM.

Radywyl, N., & Biggs, C. (2013). Reclaiming the commons for urban transformation. *Journal of Cleaner Production*, 50, 159-170.

Stavrides, S., & De Angelis, M. (2016). The city as commons. *Biography*, 7(3), 269-280.

Southworth, M. (2016). Learning to make liveable cities. *Journal of Urban Design*, 21(5), 570-573.

Staffans, A., & Horelli, L. (2014). Expanded urban planning as a vehicle for understanding and shaping smart, liveable cities. *The Journal of Community Informatics*, 10(3).

Talari, S., Shafie-Khah, M., Siano, P., Loia, V., Tommasetti, A., & Catalão, J. P. (2017). A review of smart cities based on the internet of things concept. *Energies*, 10(4), 421.